

28-12-61
m.
v.B.

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN
'S-GRAVENHAGE

MINISTERRAAD

5 JAN. 1962/3

Besproken

Zijner Excellentie
de Minister-President,
Voorzitter van de Raad
van Ministers
te
's-GRAVENHAGE.-

Directie/Afdeling: **XXXX Integratie Europa**

Onderwerp: **Associatie EEG - Turkije**

Datum: **22 december 1961**

Kenmerk: **182 711**

Foto-no: **F.17647/61.**

TER BEHANDELING IN DE MINISTERRAAD.

Ik moge U hiernevens een in interdepartementaal overleg vastgestelde nota doen toekomen betreffende de opzet en inhoud van een door de Europese Economische Gemeenschap met Turkije te sluiten associatieovereenkomst.

Zoals bekend dateert het Turkse verzoek om zich met de EEG te mogen associëren reeds van medio 1959. Als gevolg van binnenlandse politieke verwickelingen werden de reeds aangevangen onderhandelingen in de loop van 1960 op Turks verzoek opgeschort. Eerst in het jaar 1961 werd van Turkse zijde de wens geuit de onderhandelingen voort te zetten. De Gemeenschap achtte het evenwel noodzakelijk zich vooraf opnieuw over deze kwestie te beraden. Dit beraad is thans nog niet voltooid en in bijgaande nota wordt een overzicht gegeven van de thans nog onopgeloste problemen.

Ik moge de Raad van Ministers verzoeken het Nederlandse lid van de Raden van Ministers van EEG en Euratom te machtigen overeenkomstig de conclusies van de onderhavige nota te handelen.

Een afschrift van deze brief zend ik spoedshalve rechtstreeks aan de overige leden van de Raad.

DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

w.g. J. Luns

NOTA INZAKE ASSOCIATIE TURKIJE.

Tijdens de EEG-Raadszitting van 23, 24 en 25 oktober jl. is met betrekking tot de associatie van Turkije besloten, dat als werkbasis voor de onderhandelingen met Turkije het compromis-voorstel van de Europese Commissie zal dienen. Dit compromis-voorstel bevat de volgende elementen voor een associatieovereenkomst:

1. voorfase gedurende 5 à 7 jaar, gekenmerkt door financiële en handelspolitieke hulp ten behoeve van Turkije, alsmede door een streven van Turkije zijn economie te saneren;
2. aan het einde van de voorfase een unanieme beslissing van de in te stellen Associatieraad over de vraag wat na de voorfase dient te geschieden: hetzij verlenging van het bestaande regime, hetzij aanknoping van hechtere banden tussen de Gemeenschap enerzijds en Turkije anderzijds;
3. de aanknoping van hechtere banden zal onder meer kunnen inhouden de geleidelijke verwezenlijking van een douane-unie of een vrijhandelszone.

Van Duitse zijde werd ten aanzien van het laatste punt het voorbehoud gemaakt, dat na de voorfase bij voorkeur dient te worden gestreefd naar de totstandkoming van een douane-unie. Dit is ook de Nederlandse opvatting. In het oorspronkelijke Nederlandse voorstel met betrekking tot de Turkse associatie werd zelfs gesteld, dat de voorfase noodzakelijkerwijs zou moeten worden gevolgd door een fase waarbinnen een douane-unie wordt tot stand gebracht. Dit standpunt is vooral gebaseerd op de overweging, dat een associatieovereenkomst, waarin het perspectief van een uiteindelijk tot stand te komen douane-unie is opgenomen, meer kans maakt om in het GATT te worden geaccepteerd.

Na hogerbedoelde Raadszitting is getracht tussen de Lid-Staten overeenstemming te bereiken over de concrete inhoud van de voorfase. Aanvankelijk bleek, dat de standpunten der Lid-Staten voor wat betreft de toekenning van handelspolitieke voordelen tamelijk ver uiteenlopen. Met name van Franse en Italiaanse zijde werden veel reserves gemaakt ten aanzien van de concrete vaststelling van tariefcontingenten voor de volgende Turkse exportprodukten: tabak, hazelnoten, rozijnen en vijgen (deze produkten vertegenwoordigen tezamen circa 40 % van de Turkse export naar de EEG). Naderhand zijn zowel van Franse als van Italiaanse zijde enkele concessies gedaan, doch ook thans is van volledige overeenstemming nog geen sprake. De voornaamste geschilpunten zijn:

1. De Fransen en Italianen hebben te kennen gegeven, dat het voor hun nationale tabaksmonopolies uitgesloten moet worden geacht om aankoopverplichtingen met betrekking tot de Turkse tabak aan te gaan;
2. Zowel de Fransen als de Italianen hebben ernstige bezwaren tegen de toekenning van een tariefcontingent voor vijgen (Frankrijk staat wel toe dat overige Lid-Staten tariefcontingenten voor dit produkt verlenen);
3. De Italianen hebben ernstige bezwaren tegen de toekenning van een tariefcontingent voor hazelnoten;

4. De Italianen gaan - gezien het bovenstaande - niet akkoord met een jaarlijkse verhoging van de ten behoeve van Turkije vast te stellen tariefcontingenten voor vijgen en hazelnoten.

Van Duitse zijde is gesteld, dat het in het algemeen de voorkeur verdient om de tarieven op de betrokken produkten te verlagen in plaats van uitsluitend aan Turkije tariefcontingenten toe te wijzen. Hierbij zij evenwel opgemerkt, dat de bevoegdheid van de Gemeenschap om de buitentarieven voor tabak en krenten te wijzigen gebonden is aan een veto van Griekenland ingevolge het Griekse associatieakkoord. Overigens kan deze gedachte door Nederland worden gesteund.

Ook ten aanzien van de vraag op welke wijze en in hoeverre aan Turkije in de voorfase financiële hulp zal worden verstrekt bestaat geen overeenstemming tussen de Lid-Staten. In de EEG-Raadzitting van eind oktober is geen duidelijke conclusie op dit punt getrokken. Nederland en België pleiten voor openstelling van de Investeringsbank. Duitsland betwijfelt of dit voldoende is en voorziet dat de Regeringen der Lid-Staten toch wel zullen moeten bijspringen. Hiertegenover stellen België en Nederland dat de Bank niet alleen bemiddelaarster, maar ook geldgeefster moet zijn. Komt de Bank niet met eigen middelen uit dan wijst het Statuut van de Bank de weg om aan meer geld te komen.

Inmiddels heeft de Raad van Bewind van de Europese Investeringsbank zich beraden over de houding welke ten aanzien van de financiële hulp aan Turkije door de Bank zal moeten worden ingenomen. Geconstateerd werd dat de toestand, waarin de Turkse economie zich momenteel bevindt, verre van opwekkend is. Het betalingsbalanstekort op de lopende rekening wordt voor de eerstkomende 10 jaar geschat op ca \$ 1 miljard. Hier komt nog bij dat de buitenlandse schuld in de overheidssector thans bijna eveneens \$ 1 miljard bedraagt, terwijl aan leverancierscredieten nog ca \$ 450 mln uitstaat. Op grond van deze gegevens kwam de Raad van Bewind tot de conclusie, dat Turkije - zulks in overeenstemming met het standpunt dat ook door de Wereldbank wordt ingenomen - niet solvabel kan worden geacht en derhalve niet in aanmerking komt voor bancaire leningen. De enige wijze waarop Turkije geholpen zou kunnen worden is gelegen in het verstrekken van zachte leningen en schenkingen, waartoe de Bank krachtens haar Statuut niet bevoegd is.

In de EEG-Raadzitting van 4 en 5 december jl. is de kwestie van de Turkse associatie opnieuw aan de orde gesteld. Ten aanzien van de financiële hulp is geconcludeerd, dat dit punt opnieuw onderwerp van gesprek in de Raad zal moeten uitmaken in aanwezigheid van zowel de Ministers van Buitenlandse Zaken als de Ministers van Financiën. Deze laatsten waren in hun informele bijeenkomst van 1 december jl. geneigd de Bank ondanks de kenbaar gemaakte bezwaren toch een taak te geven ten aanzien van Turkije.

Met het oog op voornoemde bijeenkomst van de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Financiën, welke vermoedelijk in januari 1962 zal plaats vinden, dient ook Nederland zich opnieuw te beraden over het in te nemen standpunt. Voorgesteld moge worden om dat standpunt te baseren op de volgende overwegingen:

1. Met de thans door alle Lid-Staten aanvaarde conceptie kan worden ingestemd, ofschoon naar Nederlands gevoelen het de voorkeur verdient reeds van de aanvang af te stellen, dat de voorfase dient te worden gevolgd door een fase waarbinnen een douane-unie wordt tot stand gebracht;
2. Voor wat betreft de toekenning van handelspolitieke voordelen in de voorfase met betrekking tot de hierboven genoemde Turkse exportprodukten zou Nederland zich op het standpunt kunnen stellen, dat in deze kwestie geen geprononceerd standpunt behoeft te worden ingenomen, ofschoon Nederland in het algemeen bezwaar heeft tegen een overmatige toekenning van tariefcontingenten, aangezien zulks de totstandkoming van een gemeenschappelijke markt belemmert en bovendien - ingeval de tariefcontingenten een exclusief karakter dragen - ongewenste repercussies van derde landen uitlokt;
3. Voor wat betreft de financiële hulp zou Nederland zich op het standpunt moeten stellen, dat Nederland onder geen beding bereid is uit eigen middelen leningen of schenkingen aan Turkije te verstrekken. Als uiterste concessie zou akkoord kunnen worden gegaan met de formule, die in het geval van de Griekse associatie is toegepast, te weten: langlopende leningen te verstrekken door de Europese Investeringsbank, met daaraan verbonden rentesubsidies.

DIRECTIE INTEGRATIE EUROPA

22 december 1961.